

edukacja

do

kultury

GDAŃSK

klasy szkół
ponadpodstawowych

Emocjonalne mapy Gdańska – losy Oskara, nasze losy

Zajęcia inspirowane powieścią

Blaszany bębenek Güntera Grassa

AUTORKA SCENARIUSZA:

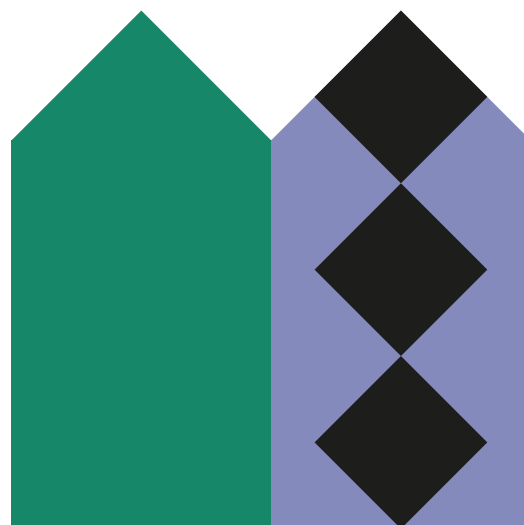
Agnieszka Tomasik

edukacja
o Gdańsku

edukacja
literacka

edukacjadokultury.gdansk.pl

TEMAT ZAJĘĆ:

Emocjonalne mapy Gdańska – losy Oskara, nasze losy

Zajęcia inspirowane powieścią *Blaszany bębenek* Güntera Grassa

ZAKRES TEMATYCZNY:
literatura

ODBIORCY:
klasy IV–VIII SP

PRZEDMIOTY:
język polski, godzina wychowawcza

90
minut

TREŚCI Z PODSTAWY PROGRAMOWEJ

Rozwijanie narzędzi myślowych umożliwiających uczniom obcowanie z kulturą i jej rozumienie; czytanie – umiejętność łącząca zarówno rozumienie sensów, jak i znaczeń symbolicznych wypowiedzi; kluczowa umiejętność lingwistyczna i psychologiczna prowadząca do rozwoju osobowego, aktywnego uczestnictwa we wspólnocie, przekazywania doświadczeń między pokoleniami; umiejętność samodzielnego docierania do informacji, dokonywania ich selekcji, syntezy oraz wartościowania, rzetelnego korzystania ze źródeł; umiejętność współpracy w grupie.

METODY PRACY

- ◆ emocjonalna mapa Gdańska
- ◆ gdańskie karty Dixit (załącznik do scenariusza)
- ◆ zdania podsumowujące
- ◆ platforma do tworzenia komiksów, np. Canva, Storyboard That (inne)
- ◆ aplikacja Google Earth

MATERIAŁY

- ◆ fragmenty tekstu *Blaszany bębenek* zaproponowane przez nauczyciela/nauczycielkę lub uczniów/uczennice
- ◆ zdjęcia dawnego Gdańska z czasów akcji powieści i współczesnego, np. ze stron:

tvn24.pl/zdjecia/przedwojenny-gdansk-na-fotografiach-nac.43085.html?h=1594

gdansk.pl/turystyka/zdjecia-gdanska,a,18502?fbclid=IwAR0RRfvsmVLk-FXBj3_GanDIbR_NvP-HStvEv9g5MfqFFIkHJd0yis3nxxg

- ◆ papierowe mapy Gdańska (5 sztuk), malutkie chorągiewki
- ◆ karteczki z nazwami uczuć/emocji

PRZEBIEG ZAJĘĆ

1. Gdańsk – moje miejsce na ziemi

Nauczyciel/nauczycielka korzysta z Google Earth i w aplikację wpisuje hasło *Gdańsk*. Przez kilka minut uczniowie i uczennice obserwują demonstrację – od wirtualnego globusa do gdańskich uliczek. Wybierają miejsca zaprezentowane w obrazie 3d lub 2d, np. moja ulica, nasza szkoła, itd. Odczytują informację podaną w komentarzu.

Następnie nauczyciel/nauczycielka dobiera uczniów i uczennice w grupy i rozdaje im mapy papierowe, chorągiewki i małe karteczki z napisami

(nazwy emocji) – uczniowie i uczennice korzystają z miejskich map, **zaznaczają na nich miejsca, które są związane z ważnymi wydarzeniami w ich życiu. Tworzą swoje emocjonalne mapy Miasta.** Opowiadają sobie nawzajem o miejscach w Gdańsku, które kojarzą się im z wybranymi emocjami. Po 10 minutach wybrane osoby opowiadają o przykładowych „emocjonalnych miejscach”: jakie miejsca w Gdańsku kojarzą się z emocjami i dlaczego? Co w przywołanej przestrzeni wydarzyło się ważnego w ich życiu.

2. Fotografie miejsc

Po wykonanym zadaniu nauczyciel/nauczycielka rozdaje uczniom i uczennicom **gdańskie karty Dixit (załącznik)**, czyli karty z fotografiami współczesnego miasta i wydarzeń, które w nim się odbywają.

Uczniowie i uczennice wykonują zadania:

- ◆ wybierz kartkę, która według Ciebie najlepiej oddaje historię i emocje, którymi dzieliłeś/dzieliłaś się, analizując emocjonalną mapę miasta;
- ◆ wybierz kartę, z którą najbardziej się utożsamiasz, opisz, dlaczego taki wybór,
- ◆ uczniowie i uczennice spisują swoje refleksje na kartkach (albo po drugiej stronie karty),

Następnie tworzą minigalerię: układają lub wieszają wybrane zdjęcie ze swoimi zapiskami.

Po tej części lekcji odbywa się **krótka „spacer”**, podczas którego każdy/każda ogląda fotografie i odczytuje refleksje dopisane do fotografii.

3. Miejsca *Blaszanego bębenka* – przejście od fotografii współczesnej (nasza emocjonalna mapa Gdańska) do fotografii historycznej i realiów powieści (emocjonalna mapa Miasta wg Grassa)

Następnie nauczyciel/nauczycielka prezentuje w kilku zdaniach powieść ***Blaszany bębenek***. Rozdaje także zdjęcia starego Gdańska oraz **fragmenty powieści**. Zadaniem uczniów i uczennic jest połączyć opis z powieści z historyczną pocztówką Gdańska, gdzie dzieje się akcja. W klasie odbywa się rozmowa o miejscach, w jakich toczy się akcja powieści, ich znaczeniu oraz zmianach, jakie od tamtego czasu odbyły się w tych przestrzeniach. Nie można pominąć wątków historycznych, narodowościowych, społecznych i politycznych, które są tłem dla historii Oskara.

4. Komiksy o Oskarze (praca twórcza)

Po tej części nauczyciel/nauczycielka kieruje uwagę uczniów i uczennic na historię osobistą bohatera powieści – Oskara. **Analiza postaci może np. opierać się na tworzeniu komiksu**, który uczniowie i uczennice mogą kreować w aplikacji Storyboard That/tablety graficzne/cmix, itp. lub na vokach (voki.com). **Zadania powinny prowadzić do wniosków na temat charakterystyki postaci i losów jednostki na tle wielkiej historii.**

5. Smaki i lęki dzieciństwa

Nauczyciel/nauczycielka proponuje uczniom i uczennicom refleksję nad jednym z wątków poruszanych w literaturze przedmiotu o historii Oskara: **Co znaczy „nie chcieć dorosnąć”? Praca odbywa się metodą stacji.**

- ◆ Uczniowie i uczennice przechodzą od stolika do stolika, gdzie odczytują teksty krytyczne o *Blaszany bębenku*. Są to interpretacje krytyków i historyków literatury, którzy zajmowali się powieścią.
- ◆ Po przejściu wszystkich stacji z tekstami krytycznymi i ich lekturze uczniowie i uczennice porównują na forum różnice w interpretacjach, **tworzą w czasie rozmowy mapę dróg interpretacyjnych**, którą w trakcie rozmowy rysują na tablicy, określając poszczególne stanowiska.
- ◆ Na koniec stawiają wspólnie zaproponowane wnioski, odnoszące się bezpośrednio do pytania nauczyciela/nauczycielki.

W klasach z nauczaniem na poziomie rozszerzonym nauczyciel/nauczycielka może też wprowadzić konteksty interpretacyjne: ujęcie historyczne, psychoanalityczne, egzystencjalne, inne.

PROPONOWANE WARIANTY POSZERZAJĄCE TEMATYKĘ LEKCJI:

- ◆ wycieczka śladami Günтера Grassa – zwiedzenie Galerii Güntera Grassa,
- ◆ projekcja i analiza filmu *Blaszany bębenek* Volkera Schlöndorffa – analiza „gdańskiej trylogii” (*Blaszany bębenek*, *Kot i mysz*, *Psie lata*) Güntera Grassa lub odniesienia do nurtu pisarzy gdańskich.

Edukację o Gdańsku i edukację literacką warto rozwijać poza szkołą. Skorzystaj z oferty edukacyjnej gdańskich instytucji kultury:

- ◆ Muzeum Gdańska
- ◆ Instytut Kultury Miejskiej
- ◆ Gdański Archipelag Kultury
- ◆ Wojewódzka i Miejska Biblioteka Publiczna im. Josepha Conrada-Korzeniowskiego w Gdańsku
- ◆ Gdańska Galeria Miejska
- ◆ Nadbałtyckie Centrum Kultury
- ◆ Teatr Wybrzeże

ODWIEDŹ NAS: edukacjadokultury.gdansk.pl

BANK (DODATKOWYCH) POMYSŁÓW:

- ◆ *Narrator, narracja i zaproszenie do gry z czytelnikiem* – zajęcia w oparciu o Blaszany bębenek Güntera Grassa i inne utwory (pojęcia: narrator, sytuacja narracyjna, czas narracji; ćwiczenia twórcze: tworzenie opowieści z punktu widzenia różnych postaci – narratorów, np. ucznia/uczennicy, bohatera literackiego).
- ◆ *Obecność rzeczy i wielkie sprawy* (parafraza słów z książki *Günter Grass i polski Pan Kichot* Marii Janion, Wyd. Słowo/obraz terytoria, Gdańsk 1999). Zajęcia o kluczu do zrozumienia przedmiotów dnia codziennego, snów (materiały: m.in. wiersz *Ocalony* T. Różewicza, *Studium klucza* M. Białoszewskiego, obraz *Klucz do snów* Rene Magritte'a).
- ◆ Ćwiczenia z twórczego pisania – redagowanie dziennika/pamiętnika w oparciu o uważną obserwację przedmiotów codziennego użytku i ich znaczenia w życiu człowieka.
- ◆ *Pewnego dnia stwierdziłem/stwierdziłam, że nazwy nic już nie znaczą...* – praca twórcza z humorem (kartka z pamiętnika) o słowach, które straciły swoje powszechnie przyjęte znaczenia.

szkoła ponadpodstawowa ◆ LITERATURA